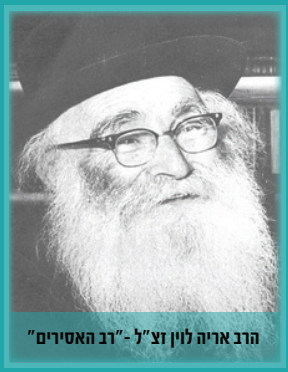
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

פרשת חיי שרה

כ"ב חשוון תשע"ח

דרך חיים

"ואקברה את מתי מלפני"

בפרשה זו נזכר שבע פעמים לשון של קבורת המת; "ואקברה את מתי מלפני", "קבור את מתך", "מקבור מתך", "לקבור את מתי", "קבור מתך", "ואקברה את מתי", "ואת מתך קבור".

אמר הגאון מוילנא זי"ע כי זה מרמז על הקבורים במערת המכפלה. בשעה שבא אברהם לקבור את שרה אשתו היו כבר קבורים שם אדם וחוה, ועתידים להיקבר בה עוד ג' זוגות- אברהם ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ולאה, עליהם נרמז בשש לשונות הקבורה שנאמרו בפרשה זו קודם המילה 'מת'. השביעי שנקבר במערה הוא עשו הרשע, אחי יעקב. ידוע שעשו טען שהמערה שלו, עד שחושים בן דן התיז את ראשו אשר התגלגל לתוך המערה ונקבר שם.

רבותינו אומרים שרשעים בחייהם קרויים מתים וצדיקים בחייהם קרויים חיים. והקשו על כך מהנאמר "ואל עפר תשוב" שנאמר על אדם הראשון, אלא ששעה אחת קודם תחיית המתים ישובו גם הצדיקים לעפרם כמתים בכדי לקום לתחיה.

אם כן אצל צדיקים שייך לשון קבורה ואחר כך לשון מיתה. אולם על עשו הרשע נאמרה הפעם השביעית והאחרונה בפרשה 'ואת מתך קבור', שבשל רשעתו קודם ימות - שכבר בחייו הינו מת ורק אחר כך ייקבר.

.....

כאשר נסתלק הרבי החוזה הקדוש מלובלין זי"ע, לקח תלמידו רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע [על מצבתו נכתב בפקודתו 'יחיד בדורו בחכמת האלוקות'] את חפירה על כתפו ויצא לבית הקברות לחפור קבר לרבו הקדוש - רבן של ישראל. רב העיר, רבי עזריאל הילדסהיימר זצ"ל - הידוע בכינויו 'ראש הברזל', ציווה שלא יקברו את החוזה ליד גדולי ישראל הקבורים מדורי דורות בלובלין - העיר רבתי עם, בשל היותו רבם של החסידים. רבי נפתלי שיחד את הקברנים שכשיראו חלקה פנויה מיד יקברו את החוזה בלי להתמהמה. משהגיעו למקום פנוי מסוים משך רבי נפתלי בכתפיו ואמר 'מה זה משנה היכן ייקבר, קיברו אותו כאן ושלום'.

המשך בעמוד הבא

הגליון מוקדש לעילוי נשמת

חווה חיה בת מרגית

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il

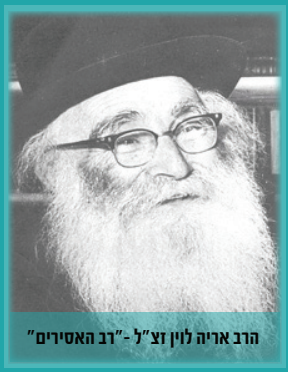
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

דרך חיים

המשיכו מעט, והגיעו ליד קבר רבי שלום שכנא מלובלין - רבו וחותנו של מרן הרמ"א [על קברו נכתב: 'בית מלון לאיש אלוקים קדוש ונורא, אשר הרבה תורה בישראל יותר מכל אשר היה לפניו, וכל דרי ארעא מפיו חיים'], ואז אמר רבי נפתלי: 'לי לא אכפת שייקבר אפילו כאן'. מיד קברו הקברנים את החוזה באותו מקום. לפתע קלט הגבאי את אשר לפניו והחל צועק, אבל הקבר כבר נחפר והגולל נסתם.

ויהי הדבר לפלא, כי בכל עת צרה וצוקה היה שולח החוזה לקבר רבי שלום שכנא להתפלל, באומרו שכל הצדיקים שנטמנו בלובלין עברו לארץ ישראל, ורק הוא לבדו נשאר שם בלובלין להגן על העיר, ועליו נאמר 'לשכנו [שכנא] תדרשו ובאת שמה', וכן משום שבשעת קבורתו שכחו לומר שמסלקים אותו מהרבנות, והרי שנשאר רבה של לובלין.

.....

רבי יהונתן אייבשיץ התפרסם כעילוי עצום עוד בקטנותו. שמעו של הילד הגיע לאזני רבי משה יצחק שפירא, רבה הראשי של בוהמיה, וניגש לתהות על קנקן הילד, שמא ייקחנו בבוא היום לבתו כלילת המעלות.

פגש הרב את הילד העילוי בביתו וביקשנו שייקח ספר, הראשון שייקרה לידו, ויחדש בו לאלתר חידושים. הספר הראשון שנקרה בידו היה סידור תפילה ישן ובלוי, ונפתח בברייתא של רבי ישמעאל הדורש את התורה בי"ג מידות. פתח הנער, ומיד הקשה ד' שאלות:

א. איך קראו לרבי ישמעאל בשם רשע, והרי שם רשעים ירקב?

ב. מדוע נאמר רבי ישמעאל אומר, והרי כשאין חולק דרך הברייתות לומר אמר רבי ישמעאל?

ג. איך נדע מה הוא כלל ופרט ומה הוא פרט הקודם לכלל, לפי מאן דאמר שאין מוקדם ומאוחר בתורה?

ד. חז"ל הוכיחו שישמעאל עשה תשובה, כיון שבקבורת אברהם אבינו נאמר, ויקברו אותו יצחק וישמעאל, מוכח שחלק כבוד ליצחק הצעיר ממנו, ועל כרחך שעשה תשובה. והרי למאן דאמר אין מוקדם ומאוחר בתורה אין כל הוכחה?

השיב הנער כי יענה על הכל בתשובה אחת, כך פירוש הברייתא; רבי ישמעאל - איך קוראים לי רבי ישמעאל, אומר, ומלמד אותנו, שהתורה

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

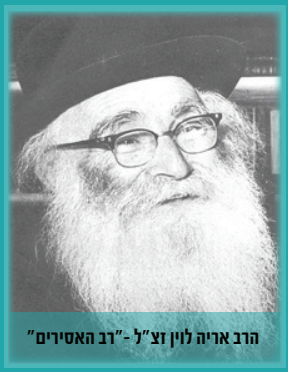

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

דרך חיים

יכולה להידרש בכלל ופרט, כי מאחר וקוראים לאדם בשם ישמעאל חייבים לומר שישמעאל עשה תשובה, ולכן אפשר לקרוא על שמו. ראיה מזה שהקדים הפסוק את יצחק על ישמעאל להורות שעשה תשובה, אם כן מוכרחים לומר שבעניין אחד יש מוקדם ומאוחר בתורה, כי לולא זאת אין רבי ישמעאל שיאמר, וממילא ניתן לדרוש כלל ופרט ופרט וכלל, כי הוכח שיש במקום אחד מוקדם ומאוחר בתורה.

נישק הרב שפירא את הנער על מצחו, כמובן שמיד השידוך יצא אל הפועל.

שבת שלום ומבורך

בהוקרה ואהבה

חיים אידלס

המעוניין לשלוח אל הרב אידלס שאלות הלכתיות (בלבד) מוזמן לשלוח לכתובת
shut.r.eideles@gmail.com
תשובות יישלחו לשואלים ויפורסמו באתר עמותת 'איש צדיק היה' ובעלון.

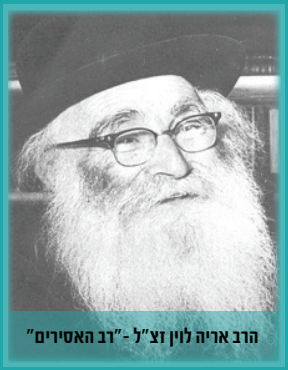

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

לאפרים יעיר, חבר קיבוץ טירת צבי, ניתנה האפשרות לשנת השתלמות. ובכדי 'למלא את המצברים' עלה לירושלים להשתלם במשך שנה בישיבת 'מרכז הרב'. משהגיע לירושלים פנה ל'חברה קדישא' והודיעם על נכונותו להתנדב פעמיים בשבוע לטהר מתים.

תוך כדי עבודתו סיפר לו ישראל גנוט, ראש הדגל. של 'חברה קדישא', כי יום אחד פנה הרב הראשי לישראל, הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג בבקשה להקצות בבית הקברות שורה מיוחדת, שתיועד לקבריהם של רבנים ותלמידי חכמים מובהקים, ולידם שורה נפרדת לנשותיהם לאחר אריכות ימים ושנים. וזאת כדי להתגבר על הבעיה של ההסדר הקיים שאין קוברים איש ליד אשה או אשה ליד איש אלא אם כן בני זוג הם.

ואכן הראה לו ישראל גנוט לאפרים יעיר את שתי שורות הקברים שנקבעו, ובה טמונים גדולי הרבנים בירושלים; שמואל יצחק הילמן, חותנו של הרב הראשי לישראל; יחיאל מיכל טיקוצ'ינסקי, מראשי ישיבת עץ חיים; שלמה דוד כהנא, לשעבר הרב הראשי של וורשא, ואחרים.

לימים, משמע על כך רבי אריה ניגש לראש הדגל של 'חברה קדישא' ואמר לו: "לאחר אריכות ימים ושנים אל תקברוני בשורת הרבנים, רוצה אנכי להיטמן ליד רעייתי עליה השלום. מה שטוב היה לאברהם אבינו שנטמן ליד שרה אמנו טוב גם עבורי".

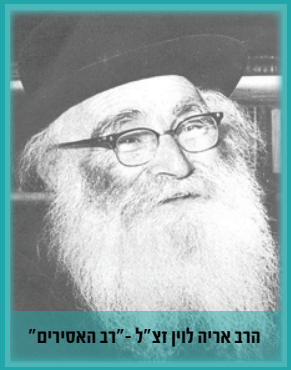
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

בשבוע שעבר עסקנו בחשיבות קביעות מקום לתפילה ובמקום הראוי לתפילה.

ישנה הערה נוספת ביחס למקום התפילה, שנוגעת לכל הדברים שבקדושה. הזכרת דברים שבקדושה, ובכללם תפילה, ברכות ודברי תורה מצריכים מקום נקי. ודין זה הוא דין תורה שנאמר "והיה מחנך קדוש", שכל מקום שאדם חונה ועוצר לומר דברים שבקדושה צריך שסביבתו תהיה נקיה. המרחק המדובר הוא מרחק של ד' אמות (2 מטר) מכל צד.

לכן אדם שמתפלל במקום בו עלולה להיות צואה עליו לבדוק את המקום. באם מצא צואה במקום עליו להתרחק ד' אמות מהמקום שלא מריח אותה עוד. אמנם אם הצואה נמצאת מול פניו עליו לצדד אותה, כלומר לדאוג שלא תהיה מול פניו אלא בצידו או מאחוריו, משום שאסור להתפלל כלל למול צואה אף במרחק של יותר מד' אמות.

ישנו חילוק בין צואת אדם לצואת בעלי חיים. בעוד שבצואת אדם מרחיקים לעולם ד' אמות, אפילו בשעה שאין ממנה ריח, מצואת בעלי חיים מרחיקים רק בשעה שיש ממנה ריח. לכן למעשה אדם שהולך ברחוב בו יש צואת כלבים, אם יש ריח מצואת כלבים אינו יכול להזכיר דברים שבקדושה, אך אם אינה נודפת ריח יכול להזכיר. כדין צואת בעלי חיים כך דין האשפה, שבשעה שמדיפה ריח רע אין להזכיר דברים שבקדושה עד שירחיק ד' אמות ממקום שנגמר ריחה. אך פח אשפה ציבורי, שסביר שיש בו צואה וכן ריחו רב, דינו כדין צואה, ולכן אין להתפלל כל עוד נמצא למול עיניו כאמור לעיל. כך גם דין תינוק הנושא על גביו חיתול שעשה בו צרכיו, שצריך לצדדו ולהתרחק כדין, כיוון שדין חיתול מלא כדין צואה בעצמה.

אמנם במי רגליים הדין שונה, שכאשר נעלם מן העין בקרקע מותר להזכיר למול אותו מקום דברים שבקדושה. לכן גם אדם המתפלל בבית הכנסת עם חולה המחובר ל'קטטר' יכול להתפלל בקרבתו בשעה שהשקית והצינור מכוסים.

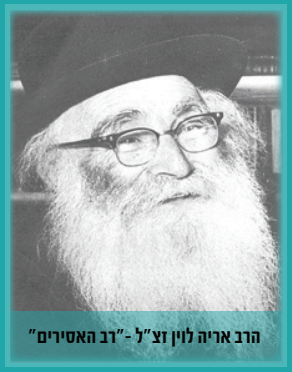
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

דין נוסף הקשור בעניין זה הוא דין השירותים. מקום המיוחד לצרכים אסור להתפלל למולו גם בשעה שאין בו צרכים, משום שהוא מאוס מצד עצמו משום שנבלע בהם מהצואה. כן הדין בסיר של ילדים. אמנם אם הוא עשוי מחומר שאינו בולע, כמתכת או זכוכית, ולדעת רוב האחרונים גם פלסטיק, בשעה שהוא נקי מותר להתפלל למולו.

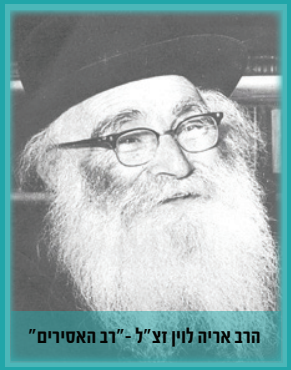
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת
עם הרב חיים אידלס

שאלה | **שלום מורי ורבי.**

האם אסור לנתק חתיכה מהעור בשבת?

בנוסף האם יש לחשוש מתלישת שערה כאשר מגרדים ברגל או בכל איבר אחר?

באהבה מעומקא דליבא.

תשובה | **שלום לכ"ת,**

בתלישת עור בשבת מן הגוף יש איסור תורה משום מלאכת גוזז.

כך גם אסור לתלוש שערות מאותו הטעם.

אך אין איסור לגרד באיברי הגוף מחשש שמא ייתלשו שערותיו, אלא אם יודע ששערותיו נתלשות בקלות. ואז הדבר אסור משום פסיק רישא, הווא אומר שלמרות שלא מתכוון לתלוש כיוון שבהכרח ייתלשו שערות הדבר אסור.

שאלה | **שלום הרב.**

רציתי לדעת לגבי שירה בתפילה , האם מותר לחזור על מילים פעמיים או יותר -

א. אחרי ברוך שאמר / אחריי ישתבח.

ב.במהלך החזרה.

ג. במהלך קדושה (לדוגמא השיר 'יחד יחד כולם קדושה לך ישלשו') .

אשמח לדעת מה הדין החזן ומה דין לגבי הציבור.

בברכה.

תשובה | במה שהרחיב כבוד תורתו לשאול בלכפול תיבות התפילה.

כתב מרן (אורח חיים נא ד): צריך להיזהר מלהפסיק בדיבור מ"ברוך שאמר" עד סוף שמונה עשרה. והוסיף מרן הרמ"א "אף לא לצורך מצוה".

המשך בעמוד הבא

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il

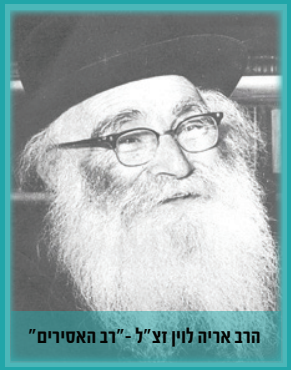
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

המשך תשובה |

היו צדיקים שפירשו את מילות התפילה תוך כדי התפילה, ולא חשו להפסק. כפי שידוע מהגה"ק בעל 'שפע חיים', וכן ידוע על הגה"ק מבענדין (גיס מרן השפת אמת). וכפי ששמענו תפילתו הנוראה מעד ראיה. אולם לא כל הרוצה לומר גדול אני שמעינן ליה (יעויין האלף לך שלמה סי' נח). וכפי שהרחיב מרן האגרות משה (חלק ג סימן ח) שאין לפרש את המילים, ובברכות קצרות אף צריך לחזור.

גם בפסוקי דזמרא אין לעשות כך, וכל שכן בברכות ק"ש ושמונה עשרה, וכפי שהרחיב הגאון מטורנא (אמרי יושר ב קלט).

וגם לכפול את התיבות כתבו הפוסקים הנ"ל שהדבר אסור, אף אם לא כיוון בראשונה. ורק במקומות שהורו לנו רבותינו מדרי התפילה, כמו "כל הנשמה תהלל יה הללויה". ומי שתמיד מכוון בתפילתו ולא כיוון ובטוח שאם יחזור יכוון, כיוון שהמילים מכוונות בסוד ה' מאד הכריע הקדוש החוזה מלובלין זי"ע לחזור על המילים במחשבה בלבד. וכפי שכותב החוות יאיר (מקו"ח סי' סא) שזה גנאי גדול לחזור על המילים שוב ושוב, וכי נעשה כך מול מלך בשר ודם?!

וגם החזן אל יכפול כלל התיבות, וכמו שהרחיב המהר"ם שיק (או"ח סימן לא), ובוודאי שכשכופל את התיבות הציבור מאבד את רצף התפילה. וכפי שפסק מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל שגם הציבור לא יעזור לחזן לכפול את התיבות. ויש ללמד את החזנים לסלסל בלי לכפול את התיבות (עיין שבט הלוי חלק ה סימן טו).